

Een winkel in sepia

Alsof de tijd had stilgestaan. Tot voor kort stond de oude schoenenwinkel aan de Voorstraat er nog net zo bij als 100 jaar geleden. De winkelpui uit 1911 staat nog trots te pronken met zijn gebogen glas en Art Deco glas-in-lood erboven. Van binnen echter ondergaat het pand een grondiger restyling. Monumentenzorg & Archeologie keek aan de zijlijn mee bij de verbouwingsactiviteiten. M&A kon echter geen invloed uitoefenen op de werkzaamheden, want het is geen monument.

Het pand is een tussenpand met een voorhuis en een iets smaller achterhuis op een rechthoekig grondplan. Het achterhuis ligt langs de Belgracht. Het voorhuis telt drie bouwlagen, waarvan één in de kap. Het achterhuis heeft een kelder, waarboven twee bouwlagen en een kap. De kelder is half verdiept, waardoor de begane grond van het achterste bouwdeel hoger ligt dan die in het voorste bouwdeel.

Voorstraatshaven met onderdoorgang naar Belgracht

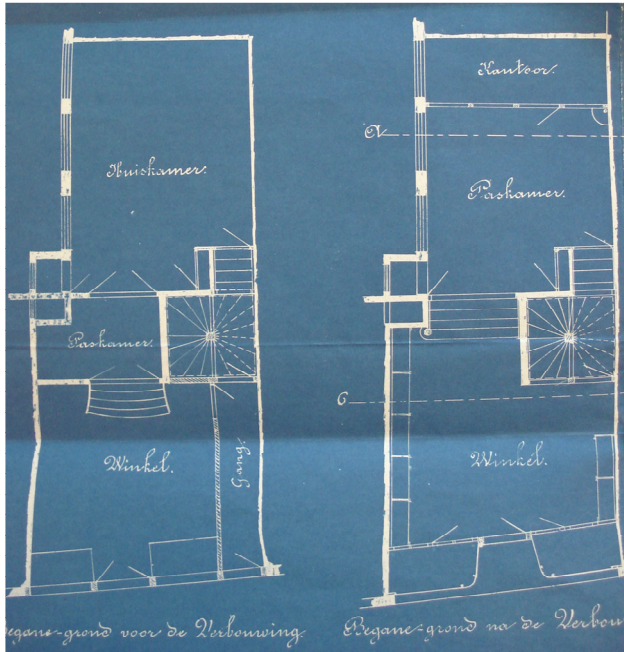

Gedempte Belgracht, 1905

De Belgracht maakte deel uit van het uitgebreide binnengrachtenstelsel van Dordrecht dat dienst deed als watervoorziening voor het huishouden, maar tegelijk ook gebruikt werd als (open) riool. Door regelmatig spuien van het stelsel werd het vuil uit de stad verwijderd en geloosd op de Spuihaven en vervolgens op de huidige Oude Maas.

De binnengracht werd gedempt in 1884 en vervolgens in de volksmond Gedempte Belgracht genoemd.

Hoe oud het pand precies is, is niet onderzocht. Wel weten we dat er eind negentiende eeuw een kledingwinkel in gevestigd was, omdat bekend is dat er paskamers waren achterin het winkelgedeelte. Daarachter was een soort huiskamer en boven de winkel was een woning, die een aparte entree had aan de rechter kant van het pand. Via een spiltrap was de bovenwoning te bereiken.

In 1911 kregen de toenmalige eigenaren vergunning voor de verbouwing van de begane grond en het wijzigen van de winkelpui. Bij de verbouwing werden de separate entree tot de woning en de paskamer bij de winkel getrokken. Het hoogteverschil met de achterkamer, die als paskamer in gebruik werd genomen, werd opgevangen met een trap over de volle breedte van de doorgang tussen beide vertrekken. Achter de paskamer kwam een smal kantoor dat afgescheiden werd met een glaswand.

De winkelpui is vrijwel ongewijzigd de tijd doorgekomen, zij het dat de winkelramen nog ongedeeld waren.

Kelder

De kelder bevindt zich in het achterste bouwdeel en werd oorspronkelijk gebruikt als keuken. De kelder is bereikbaar vanaf de begane grond via de onderste vijf treden van de spiltrap. De vloer van de kelder was deels afgewerkt met gesmoorde plavuizen in halfsteens verband. De kelder is overwelfd met een enkelvoudige balklaag. De balken en de onderzijde van de vloer zijn gehout.

De nieuwe eigenaar van het pand heeft inmiddels de gesmoorde plavuizen verwijderd en heeft de kelder uitgegraven. Daarbij kwamen enkele interessante vondsten aan het licht. De oorspronkelijke kelder bleek nog een stuk dieper geweest te zijn en had wanden die betegeld waren met blauwe wandtegels. Het aardige was, dat dit vermoedelijk hergebruikte wandtegels waren, want ongeveer elke vierkante meter had een ander soort tegels, met verschillende voorstellingen die thematisch waren gerangschikt. Zo was er een metertje tegels met alleen voorstellingen van huizen en kastelen, een meter met alleen zeedieren en schelpen, een meter met alleen mensen afgebeeld, alleen bloemen, een meter van parse tegels. Omdat het pand geen monument is, kon Monumentenzorg niet verhouden dat de tegels uitgenomen zijn. De eigenaar gaat wel bekijken of hij een deel kan terugplaatsen.

Huizen en kastelen

Zeedieren en mensen

Bloemen en vazen

Chinese voorstellingen

Een andere verrassende vondst was een waterput, midden in de kelder! Het bovenste deel van de put was gemetseld met gele IJsselsteentjes, en dat gemetselde deel stond op een (eiken?)houten ton, vermoedelijk een afgekeurd wijnvat. De bodem was natuurlijk uit de tong geslagen zodat het grondwater kon opwellen. Ook door de houten delen kon grondwater opwellen. De bewoners hadden dus schoon drinkwater, en hoefden geen water uit de havens en grachtjes te pompen, dat vaak vervuild was.

Begane grond

Op de begane grond was tot voor kort de winkel uit 1911 nog volledig in tact. De langswanden waren beschoten met staande kraaldelen waartegen open kasten, aan de rechter zijkant de toonbank. De etalages waren al medio jaren vijftig gesloten met hergebruikte deurtjes met bossing panelen onderin en twee ongedeelde ramen met een rondboog daarboven. De winkelruimte had een stucplafond met een midden-ornament en een brede stuclijst.

Winkelinterieur met achteraanzicht van de etalage

De brede trap leidde naar het hoger gelegen deel waar achterin een kantoorruimte was afgescheiden met een wand van vier identieke panelen met glas boven en houten bossing panelen onder. Een van de panelen was uitgevoerd als deur.

Detail achterwand

Achterwand van het verhoogde deel met afscheiding voor het kantoor.

In het midden, nog net behorend bij het lage voorhuis leidde de spiltrap nog steeds naar de kelder en naar de bovenwoning. De spiltrap was afgetimmerd met geschilderde brede grenen delen.

Ten behoeve van verhuur is zowel het winkelinterieur als de spiltrap geheel verwijderd.

Woonverdieping

De inmiddels verdwenen spiltrap leidde naar een bovenwoning die ingedeeld was met een voor- en achterkamer en een keuken. Alle ruimtes hadden bij ons bezoek nog een verlaagd boardplafond en ook eventueel wandafwerkingen en mogelijke paneeldeuren waren verborgen achter zachtboard en plaatmateriaal. De vensters hebben T-schuiframes met glas-in-lood bovenlichten.

Zolder

Via een steektrap komen we op de zolder met vliering. Boven het voorhuis is de ruimte ingedeeld in twee kleine kamers met erboven een vliering met eenvoudige A-spanten. Let vooral op de binnenkant van de voorgevel hier in de top. Daar zijn twee blinde 'schuifnissen' te zien voor de schuifvensters van die twee zolderkamertjes. In de kast van een van deze kamertjes vonden we nog restanten van oud behang – het lijkt erop dat de bewoners in 1911 het hele huis een fraaie facelift hebben gegeven.

Het achterste gedeelte van de zolder is een open ruimte met een zogenaamde ziende kap (een kap die in het zicht is en dus bij de gebruikruimte hoort). Deze kap wordt gedragen door twee schenkelspanten (gebogen spanten van grenen of vuren) met gordingen en een makelaar onder de nok. Het achterste deel van deze kap is uitgevoerd als sporenkap met zware sporen en deels met een A-spant met kreupele stijlen.

Kap met vliering voorgevel en twee blinde schuifnissen voor de schuifvensters van de vertrekken op de eronder gelegen zolderkamers.

Twee schenkelspanten achterhuis